

ביאורים

בפסקה זו הרב מתמודד באופן ישיר עם מצבו של עם ישראל בדורות האחרונים. רבים וטובים מישראל נהו אחרי אידיאולוגיות שונות שגרמו להם לעזוב את חיק היהדות. רבים מראשי התנועה הציונית באו ממשפחות מאמינות ויראות שמיים, וכתוצאה מהליכה אחרי רעיונות שונים שסחפו רבים כגון הרעיון הסוציאליסטי, הקומוניסטי ורעיונות תנועת ההשכלה, נטשו את מורשת אבותיהם והפסיקו לקיים אורח חיים יהודי. את כל השורשים הרוחניים הטובים של הרעיונות הללו ששבו לבבות רבים בעולם היהודי מכנה הרב "ניצוצות קטנים", משמעות הכינוי הזה הוא שהשורשים של הרעיונות הללו אינם שקריים מיסודם, אלא שיש בהם זיק של אמת. חלקים קטנים שכל עוצמתם נשאבת ממקור הנעלם מעיני אלה ההולכים אחרי הרעיונות הללו. אך כאמור, כדי להילחם את מלחמת האמונות והדעות, אין זה מספיק לצעוק ולהתנגד לרעיונות עצמם, כי אכן יש ברעיונות הללו נקודות אמת. לפי דברי הרב יש להעלות את נקודות האמת הללו אל שורשם. להעלות את הניצוץ אל מקורו האלוהי. להסביר שכל הרעיונות הגדולים שמושכים את הלבבות אינם זרים לרוח ישראל, אלא מקבלים את מקומם הנכון והמתוקן בתוך מארג התורה. הסובלנות משמשת במקרה הזה כאמצעי להעמיק ולבחון כיצד גם בדעות שנראות במבט ראשון כרחוקות מהעולם היהודי, שורשים עמוקים שניתן לחבר בצורה מתוקנת אל רצון ה'. כך למשל יהודים שנטשו את קיום המצוות בגלל מחשבה שהיהדות לא מאמינה בצורך ליישב את הארץ, יכלו לשמור על יהדותם לאחר שהיו שומעים כמה רעיון זה לקוח מתוך התורה ולא מנוגד לה. על ידי דרך זו, מלמד הרב כיצד מוצאות הדעות השונות את מקומן הנכון וממילא - סרות קליפותיהן של דעות אלו.

הרחבות

• איך מחזירים את עם ישראל בתשובה?

עלינו להרבות את האור המקורי, לגלות את הרחב ואת העמק. רבים מכתביו של הרב קוק עוסקים בהתמודדות עם הכפירה, שהתחילה להיות נפוצה וגרמה לרבים מבני עמנו לעזוב את התורה והמצוות. אחד המאמרים המרכזיים ביותר בנושא זה, בהם מברר הרב קוק את יחסו לחילוניות, הוא 'מאמר הדור' [עקבי הצאן עמ' קז-קטז]. במאמר זה מברר הרב קוק גם את אופיו הנפשי המיוחד של הדור: "מוסרם (של המחנכים שהטיפו ליראת העונש) אינו לוקח את לבבו (של הדור) ואינו משביר את צמאוננו. גם אינו מטיל עליו שום אימה ופחד, שכבר התעלה בתכונתו מלהיות מעמיד אופי לחייו מפני בריחה מפחד איזה שהיה, בין מוחשי בין ציורי, בין חומרי בין רוחני... הוא מוכשר רק להתרומם, ללכת באורח חיים ההולכת למעלה למשכיל, אבל לא יוכל גם אם ירצה להיות כפוף ושחוח, נושא עול ונטל, אשר לא יוכל למצא בתוכו רושם של אור חיים, לדעה ורגש; הוא לא יוכל לשוב מיראה, אבל מאד מוכשר הוא לשוב מאהבה שיראת הרוממות תתחבר עמה" [עמ' קיא]. מדברים אלו עולה כי יש לנסות להאהיב את התורה על הדור, ולא לעסוק רק בהדרכה למעשים חיצוניים, גם אם יוטל עליהם עונש כבד בעולם-הבא.

שאלות לדין

כיצד הרב קוק היה נוהג עם דעותיהם של: פרעה, המן הרשע והיטלר?

חשוב על דעה שאתה מתנגד לה בחריפות. האם הדרכת הרב קוק נראית לך מציאותית בעניין זה?

לרפואת ג'וסלין שמחה בת מסעודה דורה דיה"ה

לכן תחת° לדחות את כל תכן הארג המחשבי°, שהניצוצות הקטנים של הטוב מתחילים להתנוצץ ממנו ושהם בעצמם מצודדים נפשיות° ללכת אל עמקי התהום, מקום שלטון החשך הפמית את הנשמה בעצם גבורתו, - מה שבאמת לא יצלח בידו°, - עלינו להרבות את האור המקורי, לגלות את הרחב ואת העמק°, את הכלליות והנצחיות שיש באורן-של-ישראל.

לבאר איך° כל ניצוץ טוב המתגלה בעולם אחר הרי הוא נובע ממקורו ומתחבר אליו בחבור טבעי.

אז מכל הניצוצות המתגלים מחדש יתוסף אור וחיים לנשמת האמה הכפירה בעז רוחה, בכח-אלהים שפה, ולבבות צמאי-אורה יביטו אליה ונהרו ולא ילכו לרעות בשדה אחר גם את אותו המרעה אשר החלו לחשב שאף שם° הוא מקומו.

ועתידה הסובלנות° להתפשט, עד שיוכל° רוח האדם בכללו למצא את הניצוץ הטמיר בכלל, וממילא יזרק כל הסיג הלאה, "והסרתי דמיו מפיו ושיקציו מבין שניו ונשארו גם הוא לאלהינו" (זכריה ט, ז), ויצרפו° כל הניצוצות לאבוקה היותר גדולה, ואז תהפך אל העממים שפה בורה לקרא כלם בשם ד'. "הגו° סיגים מקסף ויצא לצרף כל" (משלי כה, ד).

(אורות, זרעונים, למלחמת הדעות והאמונות)

תחת - במקום. **תכן הארג המחשבי** - לכל אמונה יש את התוכן המורכב מפרטים רבים שהיא מאמינה בו. **מצודדים נפשיות** - הנקודות הטובות שבכל אמונה מושכות את האנשים ללכת אחריהם אל אותה אמונה שסופה להחשיך את הנשמה. **לא יצלח בידו** - להמית את הנשמה. **לבאר איך** וכו' - לגלות איך כל נקודה טובה, של אמת וצדק שנמצאת בכל האמונות, מגיעה מתוכנם הרוחני של ישראל ובתורתם מצויה ההדרכה האמיתית איך לחיות אותה בצורה הנכונה. **שאף שם** - רק שם, לפי שיגלו שהכל כבר נמצא בתורתן של ישראל. **הסובלנות** - ההבנה שבכל דבר קיים ניצוץ של אמת. **עד שיוכל וכו'** - כלל האנושות ידע למצוא את הטוב הנעלם בכל דבר ולהסיר את העטיפות המקולקלות "דמיו", "ושקציו". **ויצרפו** - יצרפו. **הגו** - הוציא.